הלכה · משנה תורה · מפרשים · יד איתן · ספר אהבה

# יד איתן על משנה תורה, הלכות ברכות

רבי אברהם משכיל לאיתן

**ספריית אור ברסלב** · or-breslev.co.il

# יד איתן על משנה תורה, הלכות ברכות

רבי אברהם משכיל לאיתן

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/יד-איתן-על-משנה-תורה-הלכות-ברכות/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה 202611200317-v39 של הספרייה.

# תוכן העניינים

**פרק א** ..... 4
הלכה ב ..... 4
הלכה יא ..... 5
**פרק ב** ..... 5
הלכה יד ..... 5
**פרק ה** ..... 5
הלכה ז ..... 5

# פרק א

## הלכה ב

**וכן מד"ס לברך על** (**צ"ל אחרי**) **כל מה שיאכל**. מה שהקשה הכס"מ דרבינו כתב בסמוך מ"ע מה"ת לברך אחר אכילת מזון וכל הדברים בכלל מזון חוץ מן המים ומן המלח כדתנן בר"פ בכל מערבין (ואזיל לטעמיה שכתב בפ"ד הל' ו') והוא תמוה דהא בגמ' התם ובר"פ כ"מ אמר אהך מתני' מים ומלח הוא דלא איקרי מזון הא כל מילי איקרי מזון נימא תהוי תיובתא דרב ושמואל דאמרי אין מברכין בורא מ"מ אלא אחמשת המינין לבד ומוקי מתני' באומר כל הזן עלי אלמא דבכלל מזון לא הוי אלא ה' מינין וכ"פ בי"ד סי' רי"ז. ולפ"ז שפיר כתב רבינו כאן דלברך על כל מה שיאכל מלבד חמשת המינין הוי מד"ס. וצ"ל דס"ל להכס"מ כאן כמ"ש תוס' דלהמסקנא כל מילי איקרי מזון, אבל מ"מ רבינו שכתב מ"ע מה"ת לברך אחר אכילת מזון היינו רק ה' המינין בלבד וכמו שמסיק הכס"מ כאן. וזה דלא כמ"ש הצל"ח דרבינו ס"ל דבלשון תורה הכל בכלל מזון ובלשון בני אדם תלוי במקום דא"כ דברי רבינו דכאן דלא כמאן. אלא דס"ל דאין בלשון זה רק ה' מינין, והיינו שלא הביא רבינו דין הנודר מן המזון דסמך א"ע אמ"ש כאן. גם מה שרצה הכס"מ לומר לדעת רבינו דאחר כל ז' המינין הברכה דאורייתא ליתא, דלא משמע הכי לקמן בפ"ח הל' י"ב שכתב כל הברכות אם נסתפק לו בהם אם בירך אינו חוזר ומברך לא בתחלה ולא בסוף מפני שהן מד"ס. ואם איתא דברכה אחר ז' המינין דאורייתא ה"ל לחזור ולברך מספק כמ"ש גבי ברכת המזון בספ"ב. ומ"ש הלח"מ שם מהסוגיא דר"פ כ"מ כבר כתבתי בחידושי שם דלק"מ ע"ש דלא קאמר התם בסוגיא אלא דמ"ד כרם רבעי יליף לברכת הנהנין מז' המינין ופירש"י האמורים בארץ חטה ושעורה וגו' ובתרוייהו כתיב ואכלת ושבעת וברכת ור"ל דס"ל כר"ג דס"ל הכי בס"פ כ"מ אבל אנן קיי"ל כרבנן דארץ הפסיק הענין, ועיין בפר"ח סי' ר"ט:

**ומטעמת א"צ ברכה לפניה ולא לאחריה עד רביעית**. עיין בכס"מ ונראה מדבריו שעד רביעית דנקט רבינו היינו ולא עד בכלל דדוקא פחות מרביעית א"צ ברכה אבל רביעית בעי ברכה. וכ"נ מדברי המעדני יו"ט פ"ב דברכות וכ"כ בצל"ח שם. וא"מ דע"כ רבינו עד רביעית ורביעית בכלל קאמר מדנקט שא"צ ברכה לאחריה משום מטעמת ואי בפחות מרביעית בלא"ה א"צ ברכה לאחריה כמבואר לעיל בסמוך. וה"ה לפניה בכה"ג נמי א"צ. עוד קשה שהרי גבי תענית כתב רבינו להדיא בפ"א מה' תענית דרביעית שרי למיטעם וא"כ ע"כ ה"ה גבי ברכה דהא שניהם למדו מהא דאמר בפ' היה קורא ר' אמי ור' אסי טעמי עד שיעור רביעתא ומפרש לה רבינו דעד ועד בכלל. אולם הצל"ח לשיטתו לא

קשיא שפירש דכדי רביעית דנקט גבי תענית היינו לא רביעית ממש ועד דקאמר הכא לא בכלל:

### הלכה יא

**כל העונה אמן אחר המברך ה"ז כמברך והוא שיהא המברך חייב באותה ברכה.** וכתב הכס"מ דאשמעינן דאע"ג דענה אמן צריך שיהא המברך חייב באותה ברכה. וכן יש ללמוד גם ממ"ש רבינו לקמן הל' ט"ו דהעונה אמן אחר הקטן לא יצא יד"ח. אך מ"ש הכס"מ מקור לזה מדתנן בס"פ ראוהו ב"ד כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא את הרבים י"ח. א"ר כלל לנידון זה דעניית אמן דהתם גבי תקיעת שופר איירי ואפשר דעניית אמן עדיפא ויוצא בענייתו אף אחרי המברך שאינו מחויב בדבר כמו שהיא דעת הרא"ש הובא באו"ח סי' ריט. ולי נראה שיצא לרבינו מהסוגיא דברכות (כ' ב') דפריך אהא דתניא בן מברך לאביו קטן בר חיובא הוא. ולא משני דאיירי שענה האב אמן ובפרט לדעת רבינו קושטא דמפרש דאיירי בשענה אמן וכמ"ש הכס"מ לקמן בספ"ה. וא"כ לשיטתו גופיה מוכח מדלא משני הכי ש"מ דכל שאינו מחויב בדבר א"י להוציא המחוייב אע"פ שענה אמן, וכ"פ בתשובת לחם רב הובא בעט"ז סימן רט"ו וכדעת רבינו ודלא כהרא"ש:

## פרק ב

### הלכה יד

**אם נעלם ממנו ולא ידע אם בירך אם לא בירך חוזר ומברך.** הכ"מ לא הראה מקור לזה. והנה הדבר מבואר להדיא בירושלמי ריש ברכות ר' זעירא בשם רב ירמיה ספק בירך על מזונו ספק לא בירך צריך לברך דכתיב ואכלת ושבעת וברכת:

## פרק ה

### הלכה ז

**אנדרוגינוס מזמן למינו ואינו מזמן לא לנשים ולא לאנשים מפני שהוא ספק והטומטם אינו מזמן כלל.** מדברי הכס"מ משמע דמסברא למד כן רבינו, ועיין בב"י סי' קצ"ט. והנה בהדיא מיתנייא הכי בתוספתא דברכות וז"ל טומטם ואנדרוגינוס חייבין בזימון ואין מוציאין את הרבים ידי חובתן אנדרוגינוס מוציא את מינו ואינו מוציא את שאינו מינו טומטם אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו ע"כ: